
Dhana Mwanzo: Kongomano la 3 la Afrika la Deni na Maendeleo (AfCoDD III)

"U4 mpya za Afrika Kujitawala: Kuwaza Upya, Kufikiri Upya, Kupanga Upya, na Kuandaa Upya ili kufikia Mpangilio wa Ulimwengu wa Afrika"

Tarehe 30 Agosti hadi 1 Septemba 2023, jijini Dakar, SENEGAL

1. Utangulizi

[Jukwaa la Afrika na Mtandao wa Madeni na Maendeleo \(AFRODAD\)](#) na washirika wake wanawasilisha [toleo la tatu la Kongomano la Afrika la Madeni na Maendeleo \(AfCoDD III\)](#) itafanyika tarehe 30 Agosti hadi 1 Septemba 2023 jijini Dakar, Senegal. [Ilizinduliwa mnamo Agosti 2021, AfCoDD](#) ni mojawapo ya programu tatu kuu zinazoendeshwa na AFRODAD ambazo zinalenga kuleta pamoja **raia wote wa Afrika** kuzungumzia, kujadili na kuamua njia ya Afrika kuelekea kujitawala

- *Nchi 22 za Kiafrika zimebainishwa na IMF kama zilizo tayari kwenye matatizo ya deni au ziko katika hatari kubwa ya kujipata kwenye matatizo ya deni.*
- *Deni la umma katika eneo la Afrika ya Kusini mwa Jangwa la Sahara limeongezeka zaidi ya mara tatu tangu 2010. Jumla ya deni la nje la Afrika lilifikia \$726bn mnamo 2021.*
- *Nakisi ya fedha iliongezeka hadi 5.2% ya Pato la Taifa mwaka wa 2022, kutoka 4.8% iliyokadiriwa ya Pato la Taifa mwaka 2021.*
- *Uwiano wa kati wa deni la umma kwa Pato la Taifa kutoka 32% mwaka wa 2010 hadi 57% ya mwaka wa 2022 (56% katika Afrika Magharibi na Kati; 64% Mashariki na Kusini mwa Afrika).*
- *Nchi za Afrika zinadaiwa dola bilioni 644.9 na wadai wa nje kufikia 2021.*
- *Nchi za Afrika zitalipa dola bilioni 68.9 za malipo ya deni mwaka wa 2023.*
- *Deni zinazodaiwa na nchi za Afrika ni asilimia 24.0% ya Pato lao la Taifa katika mwaka wa 2021.*
- *Kati ya 2019 na 2020, nchi za SSA zilituma dola bilioni \$10.5 na bilioni 1.04 mtawalia kwa wakopeshaji wa kibinafsi na Kichina.*
- *Data ya Benki ya Dunia, ikijumuisha marekebisho ya Fitch ili kuongeza seti ya data, zinaonyesha kuwa jumla ya malipo ya deni la nje linalotarajiwa mwaka ujao kati ya watawala wa SSAX waliokadiriwa na Fitch yatafikia dola bilioni 22.3, kutoka dola bilioni 21.4 mwaka wa 2022**
- *Watu milioni kumi na nane zaidi walirushwa kwenye umaskini mwaka wa 2022 huku COVID-19, vita vya Ukraine, na mabadiliko ya hali ya hewa yakiwafungia mamilioni ya watu maskini katika mazingira hatarishi. Kuna takribani Waafrika milioni 546 ambao wanaishi katika umaskini uliokithiri.*
- *Kati ya takribani wanawake milioni 388 wanaoishi katika umaskini uliokithiri duniani, milioni 244 wanatoka Afrika ya Kusini mwa Jangwa la Sahara***

(*[Ukadiriaji wa Fitch](#) – SSAX = Afrika ya Kusini mwa Jangwa la Sahara bila kujumuisha nchi ya Afrika Kusini. Takwimu hizi hazijumuishi Zambia (Vikwazo wa Mipani) na Ghana (FC) kwenye takwimu hizi kwa sababu ya kutokuwona na ubakia kuhusu ipesi unagaji unay

kiuchumi, kisiasa na kijamii.

Hebu tuangalie nambari:¹

Tatizo la vyanzo vingi linaloikabili Afrika linarudisha nyuma mafanikio yaliyopatikana kwa jitihada kubwa katika kupunguza umaskini barani Afrika kwani programu za uimarishaji wa kina wa fedha na za kubana matumizi zinaongoza sera za uchumi mkuu. ¹Hata kwa programu za msaada wa deni kama

¹Vyanzo mbalimbali ikijumuisha Ramani ya Madeni ya AFRODAD; Benki ya Maendeleo ya Afrika; Mfuko wa Fedha wa Kimataifa; ONE Data; Maabara ya Maendeleo ya Fedha; Benki ya Dunia

vile Mpango wa Kusimamisha Malipo ya Deni (DSSI); Mfumo wa Pamoja wa G20; Haki Maalum za Kudai Sarafu za IMF, nchi nyingi za Kiafrika zinatakiwa kulipa deni kwa nchi nyingine na sekta ya kibinafsi na hivyo basi kupunguza uwezo wao wa kukabiliana na shinikizo la nchini la kijamii na kiuchumi, na hivyo basi kushindwa kuwekeza katika huduma za umma. Kinachoshangaza ni kwamba, licha ya kuwa wakopeshaji kwa ujumla duniani, nchi za Afrika hurejesha mapato yanayohitajika kwa nchi zilizoendelea kwa namna ya kulipa deni, kuhamisha faida, mauzo ya nje ya malighafi na uagizaji wa bidhaa zilizochoakatwa pamoja na biashara ndogo ya ndani ambayo inazidi kuweka vikwazo kwa uwezo wa bara kutoa huduma muhimu kwa raia wake, ikiwa ni pamoja na uwekezaji muhimu katika mitandao ya usalama wa kijamii.

Hii inathibitisha msimamo wa Jumuiya ya Kiraia ya Kiafrika kuhusu madeni ya kimataifa na mipangilio ya kifedha ambayo inatunguliza faida juu ya watu, huku Waafrika wakiathiriwa kupita kiasi.

Hali inayoendelea ya matatizo na mtazamo wa kutengeneza sera za utegemezi barani Afrika unahitaji kufikiriwa upya. Kwenye kongomano la [AfCoDD II hotuba kuu ilitaja kuwa](#) ingawa deni si mbaya, katika hali yake ya sasa, ni njia inayoendelea ukoloni barani Afrika. Ni kiashiria muhimu zaidi ambacho kimeathiri jinsi ambavyo ukoloni mamboleo umekita mizizi katika bara la Afrika. Ili kuepuka mzunguko huu mbaya, Afrika inahitaji kutafuta njia za kujiondoa kwenye mitazamo ya muda mfupi wa mipango ya uchumi mkuu, kuboresha uzalishaji na ukuzaji wa viwanda, kuongeza ukusanyaji wa rasilimali za ndani, na kuimarisha wakala wa Kiafrika ndani na nje. Katika viwango vya msingi, mjadala huu unatatiza umuhimu wa deni na masuala za mamlaka zinazohusiana kwenye ubepari na kutilia shaka dhana za maendeleo, hasa mfumo wa maendeleo unaoongozwa na miundombinu, ambao umedumisha utegemezi wa kifedha wa Afrika kwenye fursa nadra za DRM za miaka ya 2020² barani Afrika.

Ili kufikia mapendekezo haya manne, AfCoDD III inawasilisha ***“U4 mpya za Afrika Kujitawala: Kuwaza Upya, Kufikiri Upya, Kupanga Upya, na Kuandaa Upya ili kufikia Mipangilio wa Ulimwengu wa Afrika.”***

Sisi na washirika wetu, AFRODAD tunawakaribisha nyote kwenye AfCoDD III! Ukurasa wa wavuti wa Kongomano unaweza kupatikana [hapa](#).

2. Mukadha

Mwanzoni mwa mwaka wa 2023, Jamhuri ya Ghana ilikuwa nchi ya nne ya Kiafrika (na ya tano duniani) kutuma maombi ya Mfumo wa Pamoja wa G20 wa kuondolewa na upangaji upya wa deni. Hayo ni kufuatia nchi hiyo [kuchelewa kulipa Eurobond yake](#) na [kushushwa kwa haraka kwa ngazi na wakala wa kukadiria mikopo](#) Fitch. Jamhuri za Chad, Ethiopia na Zambia zimekumbwa na hali kama hiyo tangu mwaka wa 2020. Kote barani Afrika, nchi nyingi zimeanza kuonyesha dalili sawia zinazoashiria kuchelewa kulipa au kuhitaji kutuma ombi la Mfumo wa Pamoja wa G20. Hali hii ni mbaya zaidi kuliko inavyoonekana. Mzigo wa deni la Afrika unakuwa mzigo kwa Waafrika moja kwa moja, ambao wanalazimika kugharimia ukopaji bila kuwajibika na vilevile ukopeshaji unaofanywa bila uwajibikaji. Hata hivyo, licha ya mzigo wa madeni, taasisi kama vile Mfuko wa Fedha wa Kimataifa (IMF) inaendelea kutoa mikopo kwa kutumia jina la mikopo "yenye masharti nafuu" kwa serikali zetu za Afrika. Katika hali hiyohiyo, pia wamezindua mkakati wa kijinsia, lakini athari zilezile za kiuchumi barani Afrika na kwa wanawake ilhali zinaendelea. Afrika imetumbukia kwenye kisima

²Madeni, dhiki, kunyang'anywa mali: kuelekea uchumi muhimu wa kisiasa wa utegemezi wa kifedha wa Afrika na Tim Zajontz; Kurasa 173-183

cha madeni, hali ambayo ina madhara yanayopita nafasi ya sera za fedha. Afrika imenaswa katika hali ya uwezo mdogo wa uzalishaji ambao imejikita katika utaratibu wa uchumi huria mamboleo unaozuia jaribio lolote la Afrika kuzalisha na kubadilisha uchumi wake katika viwanda kwa ajili ya uzalishaji wa kimataifa.

Vizuizi vya Afrika ni vya kihistoria na vya kisasa. Utaratibu wa ukoloni na ukoloni mamboleo unaendelea kupitia diplomasia laini na utegemezi mdogomdogo kwa njia ya usaidizi rasmi wa maendeleo, uwekezaji wa moja kwa moja wa kigeni, na ahadi za mabilioni kutoka kwa sekta ya kibinafsi ya kaskazini mwa ulimwengu; iliyoambatanishwa na uingiliaji kati wa sera ambao unaonekana kulenga kuweka mazingira ya kirafiki kwa mitaji ya kigeni kuingia na kutoka Afrika huku thamani ya chini ikibaki barani humu. **Usafirishaji wa malighafi nje ya nchi kwenye ushauri wa kisera umekuwa ukijadiliwa kwa muda mrefu kwamba unachangia kudorora kwa maendeleo ya bara hilo.** Masuala ya kisasa yanaibuka kutokana na utandawazi na ushirikiano wa Afrika katika mipangilio inayopendelea mataifa makubwa na tajiri pamoja na sheria za kimataifa zinazonufaisha nchi za kaskazini mwa dunia. Madhara ya Covid-19 bado yanavuma barani kwa shughuli za kiuchumi ambazo bado hazijafikia viwango vya kabla ya janga; mzozo unaoendelea barani Ulaya unaotatiza minyororo ya usambazaji wa chakula inayoonyesha udhaifu wa Afrika; kupanda kwa viwango vya riba duniani³ inaongeza gharama ya deni na ulipaji deni na hivyo basi kuweka shinikizo kwenye bajeti ya taifa zilizo na changamoto kufifishwa kwa jitihada za wanawake kama udhaifu wa kiuchumi; na dharura ya hali ya hewa inayoendelea ambayo Afrika imechangia kidogo lakini inatarajiwa kufanya mengi kuihusu. Kulingana na [African Macroeconomic Economic Outlook 2022](#) Mtazamo wa Afrika unatishiwa. Hatari za kutolipa deni zinaweza kuongezeka katika baadhi ya nchi za Kiafrika katika hali hizi zilizopo. Kwa upande wa kisiasa, jambo ambalo pia linasababisha wasiwasi kutokana na matukio ya hivi majuzi nchini Sudan, Mali, Burkina Faso na Chad, na chaguzi za kitaifa zilizopangwa katika nchi 30 za Afrika mwaka 2023 na 2024 zinaweza kuongeza shaka juu ya sera endelevu ya uchumi mkuu na inaweza kudhoofisha motisha ya wawekezaji.

Mpangilio wa fedha duniani haufai kwa madhumuni ya Afrika na Waafrika⁴. Jarida la The African Economic Outlook 2022 **inakadiriwa kuwa watu zaidi ya milioni kumi na tano walijipata kwenye umaskini uliokithiri barani Afrika kutokana na bei ya juu ya nishati na chakula duniani mwaka wa 2022**, kuzidisha ongezeko la umaskini uliokithiri unaosababishwa na janga la COVID-19. Mtazamo wa Kiuchumi wa Kanda ya Afrika ya IMF 2023 unaonyesha kuwa **deni la umma na mfumuko wa bei** ziko katika viwango ambavyo havijaonekana katika miongo kadhaa, huku mfumuko wa bei wa tarakimu mbili upo katika takribani nusu ya nchi—“**kudhoofisha uwezo wa ununuzi wa kaya na kuathiri watu walio hatarini zaidi.**” “**Tunajua kuwa wanawake huchukua jukumu la kuweka familia pamoja na kwa hivyo inaendelea kuwa na athari kubwa zaidi kwa wanawake wa Kiafrika.** Kwa njia hii, ufufuaji wa uchumi wa Afrika umekatizwa. Kubana ufadhili pia kutaathiri mtazamo wa muda mrefu wa eneo hilo. Ripoti ya IMF pia inathibitisha: “**Uhaba wa fedha unaweza kulazimisha nchi kupunguza rasilimali kwa ajili ya sekta muhimu za maendeleo kama vile afya, elimu, na miundombinu, na hivyo kudhoofisha uwezo wa ukuaji wa eneo.**”⁵ ii

³Viwango vya juu vya riba hasa nchini Marekani vinaelekea kusababisha ongezeko la gharama ya kulipa madeni kutokana na nchi nyingi za Afrika kuwa na deni la dola. Hatari inayohusishwa na mwelekeo huu ni kwamba inaweza kusababisha kuingizwa kwa baadhi ya nchi katika hatari kubwa ya dhiki ya madeni.

⁴<https://blogs.lse.ac.uk/covid19/2020/07/28/sub-saharan-countries-are-taking-on-more-debt-and-women-will-bear-the-brand-of-kuireiesha/>

⁵<https://www.imf.org/en/Publications/REO/SSA/Issues/2023/04/14/regional-economic-outlook-for-sub-saharan-africa-april-2023#Chapters>

Wakati umefika wa nchi za Kiafrika kuchukua hatima yake mikononi mwao kwa kuzingatia dhidi ya vikwazo vyote, ni nini kinachooainisha mtiririko wa kifedha kwa njia zinazokuza maendeleo jumuishii na mabadiliko ya kimuundo endelevu ya bara bila kuzidisha udhaifu wake. Hatima ambayo imezama katika maadili ya vuguvugu la kwanza la ukombozi wa Afrika. Ni wakati wa Afrika Kutawala, sio Kutawalwa!

3. Sauti za walio kwenye jonzi VS Sauti za wasioridhika...

"Hakuna tatizo la Deni ... hatuoni viwango vya deni kuwa vya juu kama vile ilivyokuwa kabla ya HIPC na MDRI ..." (Maafisa wa IMF wanazungumzia Mikutano ya Aprili 2023 na Mikutano ya UN ECOSOC ya Aprili 2023)

"Wale wanaokosoa utandawazi ni vichaa" (Mkurugenzi Mtendaji wa IMF wakati wa Ushirikiano wa Biashara barani Afrika – Kuzindua Uwezo wa Bara katika Mazungumzo ya Kiwango cha Juu Duniani nchini Kenya 2023)

"Tasisi za fedha za pande nyingi kama vile Benki ya Dunia na IMF zinahitaji kuanzishwa upya" ([Msimamizi wa Mpango wa Maendeleo wa Umoja wa Mataifa Achim Steiner](#))

Mkataba wa Bretton Woods uliozaa Benki ya Dunia na Shirika la Fedha la Kimataifa (IMF) "hautumiki tena madhumuni katika karne ya 21 ambayo walihudumu katika karne ya 20 ..." ([Waziri Mkuu wa Barbados Mia Motley, 2023](#))

"Tunapona umaskini na njaa zikiongezeka duniani kote ... Wakati nchi zinazoendelea zinalazimishwa kulipa mara tano zaidi katika gharama za mikopo kuliko zile zilizoendelea kiuchumi... Wakati nchi za kipato cha kati zilizo hatarini zinanyimwa ufadhili wa masharti nafuu na msamaha wa madeni... Wakati asilimia 1 tajiri zaidi imekamata karibu nusu ya utajiri wote mpya katika muongo mmoja uliopita... Kimsingi kuna hitilafu katika mfumo wetu wa kiuchumi na wa kifedha. Mpangilio wa kifedha wa kimataifa ndio kiini cha matatizo. Inapaswa kuwa njia ambayo utandawazi unawanufaisha wote. Hata hivyo inashindwa. Ahadi mpya ya kuweka mahitaji makubwa ya nchi zinazoendelea katikati ya kila uamuzi na utaratibu wa mfumo wa kifedha wa kimataifa. ([Katibu Mkuu wa Umoja wa Mataifa António Guterres, 2023](#))

"Tunaomba [mpangilio wa kila mmoja kunufaika](#) ambao unawahusisha watu wote,"... "Kuna haja ya kukagua mfumo wa sasa wa kifedha ili kutimiza madhumuni yake. Sidhani kama mageuzi ni neno sahihi. Tunahitaji [mpangilio mpya](#) kukabiliana na mabadiliko ya tabianchi," (Rais wa Kenya, William Ruto)

"Migogoro inayoendanisha ya kimataifa ya Covid-19, hali ya hewa na njaa imeonyesha kuwa mfumo wa sasa wa kifedha wa kimataifa unapungua ..." ([Waziri Mkuu wa Barbados Mia Motley na Rais wa Zambia Hakainde Hichilema, 2022](#))

"... Zambia, kwa hiyo, inalingana na wito wako wa kufanya mageuzi kwenye mfumo wa fedha wa kimataifa, ili usaidie ukuaji wa uchumi endelevu, shirikishi na wenye usawa, kuunda nafasi za kazi pamoja na kutokomeza umaskini na kuimarishwa kwa usalama wa chakula" ([Rais wa Zambia Hakainde Hichilema, 2023](#))

4. U4 mpya za Afrika Kujitawala: Kuwaza Upya, Kufikiri Upya, Kupanga Upya, na Kuandaa Upya ili kufikia Mpangilio wa Ulimwengu wa Afrika

Usanifu wa fedha wa kimataifa hauhitaji mageuzi rahisi⁶; inahitaji mabadiliko makubwa. Mpangilio wa kifedha sio kuhusu fedha tu, ni kuhusu sera ya kigeni kwa kiwango ambacho Afrika inaingiliana katika ulimwengu uliunganishwa kila wakati. Katika eneo la kaskazini sera ya mambo ya nje imejikita sana katika sera ya uchumi wa biashara ya kimataifa, kwani imejikita sana katika sera ya usalama, na sera ya ushirikiano wa maendeleo. Hili linathibitishwa wazi na mitindo miwili mikuu: (i) hatua ya taratibu kuelekea kwenye upande wa kulia wa demokrasia nyingi za ulimwengu wa kaskazini, na kuibuka wahusika wapya katika uchumi wa dunia; na (ii) janga la kimataifaⁱⁱⁱ, na mzozo barani Ulaya, ambao umesababisha diplomasia ya kiuchumi, kigeni, na usalama kuingiliana ama kushughulika na utengenezaji wa chanjo au vikwazo. Kwa hivyo ikiwa tutafikiria "Afrika Kutawala, sio Kutawalwa" basi ni muhimu kwa Afrika kuwa na sera ya kigeni. Timothy Murithi anauliza swali hili ambalo ni muhimu kwa AfCoDD III: *"Ili kufika huko tunahitaji tujiulize, je, tumeweza kuunganisha namna ya sera yetu ya mambo ya nje katika bara letu na duniani kote ili kuendeleza maslahi ya taifa letu? Aidha, tunatofautisha vipi uchambuzi wetu wa usawa wa nguvu wa ulimwengu na jinsi zinavyoathiri mtazamo wetu wa sera ya kigeni?"*⁷

U4 mpya za Africa Kujitawala zina maana muhimu sana kwa AfCoDD III. Ni msururu wa hali zinazotuamsha kuhusu uwezo wa bara.

FIKIRIA - Afrika ni nani anapotunga sheria?

Kauli ya "mabilioni hadi matrilioni" imetumika kuonyesha kiasi cha fedha kinachohitajika kufikia Malengo ya Maendeleo Endelevu ya Umoja wa Mataifa (SDGs). *Na je, kama Waafrika tukifikiria upya dhana yetu ya mabilioni hadi matrilioni ambayo haijafungiwa ndani ya mfumo wa uliberali mamboleo, wa ukoloni mamboleo unaowezeza mabilioni lakini kuchomoa matrilioni kutoka Afrika?*

Kulingana na Ripoti ya Utajiri wa Afrika ya 2022, kuna trilioni \$2.4 ya jumla ya utajiri unaoweza kuwekezwa unaoshikiliwa barani. Idadi hii pekee inazidi mgao wa ODA, FDI, Punguzo la deni, na migao ya SDR ambayo Afrika inapokea. Muundo wa uchumi wa taifa na wa bara unashiriwa na maendeleo kupitiakukopa fedha nyingi, fursa dhaifu za kukusanya rasilimali za ndani kugharamia bajeti ya taifa, usimamizi mbovu wa rasilimali za madini na rasilimali zake. uboreshaji dhaifu wa maendeleo unaopelekea upotevu wa mapato. Kutokuwa na fikra au kufikiria upya jinsi Afrika inavyoweza kutumia utajiri wake kwa kiasi fulani kunatokana na usanifu duni wa kimataifa pamoja na taasisi dhaifu, mifumo dhaifu ya uwajibikaji wa deni la umma, chaguzi duni za uwekezaji na ufisadi uliokithiri ambao unazidisha changamoto zinazoletwa na usimamizi usi na ufanisi wa deni la umma.

Kutokana na haya, nchi za Kiafrika zimezimika kuendelea na mkondo wa kukopa na kukabiliana na mazingira mapya ya wakopaji ambayo yanaendeshwa kwa faida zaidi kuliko hapo awali na yenye sifa

Kufikiria upya Mabilioni ya Afrika kuwa Matrilioni

USD Trilioni 2.4 - Jumla ya utajiri unaoweza kuwekezwa uliopo katika bara hili.

138,000 - Mamilionea wanaoishi barani Afrika, kila mmoja akiwa na utajiri wa dola milioni 1 au zaidi.

328 - Mamilionea-senti wanaoishi Afrika, kila mmoja akiwa na utajiri wa dola milioni 100 au zaidi.

23 - Mabilionea wanaoishi barani Afrika, kila mmoja akiwa na utajiri wa dola bilioni 1 au zaidi

Chanzo: Africa Wealth Report 2022, Henley and Partners

⁶<https://www.imf.org/en/News/Podcasts/All-Podcasts/2021/03/22/jason-braganza>

⁷Agizo la Ukandamizaji Jitihada za Afrika kwa Mfumo Mpya wa Kimataifa Timothy Murithi, <https://www.foreignaffairs.com/africa/global-south-un-order-oppression>

ya mazoea ya kukopeshana ambayo pia yamechukua fursa ya ukadiriaji mzuri wa mikopo ambao haulingani na matatizo ya kiuchumi ya Afrika na kupuuza hatari za uendelevu wa deni dhaifu.

KUWAZIA UPYA kunamaanisha kuruhusu akili kujitosa na kuchunguza maeneo na masuala ambayo hayazungumziwi sana katika harakati za ukombozi wa kiuchumi, kisiasa na kijamii. Kwa mfano, mnamo 2021, [idadi ya wanawake ilisimamia kwenye 50.17%](#) kwa nchi 53 za Afrika huku zaidi ya [60% ya wakazi wa Afrika wakiwa chini ya umri wa miaka 25](#). Kufikia 2030, [vijana wa Kiafrika](#) wanatarajiwa kujumuisha 42% ya vijana duniani. **Kuwaza upya kunatuhitaji kukubali mustakabali wa Afrika ni wanawake na vijana.** Afrika inasemekana kuwa na kiasi cha juu zaidi cha wanawake wanaoanzisha biashara, huku Ripoti ya Ujasiriamali ya Wanawake ya Global 2021/22 ikigundua kuwa wanawake wana uwezekano mkubwa wa kuwa wajasiriamali kuliko wanaume. Wanawake barani Afrika pia huchangia kwa kiasi kikubwa katika njia nyingi za kukuza utajiri wa jumla katika bara hili, kwa mfano, kupitia matumizi ya wanunuzi, ushirikishwaji katika nguvu kazi, na umiliki wa biashara, na wajasiriamali wanawake huchochea uvumbuzi na ukuaji wa uchumi. Itakuwa jambo la kustaajibisha kuona wanawake wa Afrika wakiongoza katika shughuli za utalii wa mazingira na kukuza biashara zao ndogo za kilimo kuwa biashara zenye ufanisi mkubwa.

TAFAKARI UPYA – Hali ya Afrika iko vipi pasipo na utegemezi wa Mpango wa Kiuchumi na Kisiasa wa Uliberali Mamboleo?⁸

Kiini cha hali ya sasa ya madeni ya Afrika, ni ukosefu wa usawa ambao una tabaka nyingi na matatizo ya usimamizi wa madeni ambayo yanahitaji kutatuliwa. Katika ngazi ya kimataifa, kuna ukosefu wa usawa katika jinsi maamuzi yanafanywa. Ukosefu huu wa usawa umejikita katika mikabala ya uliberali mamboleo na ukoloni mamboleo ambayo inadhanika kuwa wachache wanaweza kutengeneza sheria kwa ajili ya wengi.^{iv} Kupitia Baraza la Usalama la [UN](#), haswa, Uchina, Ufaransa, Urusi, Uingereza, na Marekani zimekuwa na ushawishi mkubwa juu ya mataifa ya Kiafrika na kuziacha serikali za Kiafrika kuwa watazamaji tu katika mambo yao wenyewe.⁹ Katika ngazi ya kitaifa, kumekuwa na kutekwa kwa mkataba wa kijamii kutoka kwa wananchi na sekta ya kibinafsi ambayo inatishia kuharibu uwiano wa kijamii na mkataba wa kijamii, kusababisha ukosefu wa usalama, na kudhoofisha ukuaji wa tija. Mchanganyiko wa mambo haya ya kimataifa na kitaifa umesababisha Afrika kubaki kutokuwa na uwezo kamili katika uchumi wa dunia ambapo ndiyo mchangiaji mkubwa zaidi katika biashara ya kimataifa. Kulingana na amana zake kubwa za maliasili, kupenya kwa bidhaa za Afrika katika masoko ya kimataifa kunarudishwa nyuma na sera za viwanda ambazo haziungi mkono ushindani na uongezaji thamani wa bidhaa zake za msingi. Jukumu la serikali katika kuwezesha fedha za ndani za kibinafsi na za umma kufanya kazi kwa utoaji wa huduma za Kiafrika na ukuaji wa tija unadhoofishwa na msingi wa mapato ya biashara ya nje. **KUTAFAKARI UPYA** muundo wa uchumi wetu ni kukubali kwamba biashara ndogondogo barani Afrika zinachukuliwa kuwa uti wa mgongo wa uchumi wa Afrika. Zinanawakilisha takriban asilimia 90 ya biashara zote za kibinafsi na kuchangia zaidi ya asilimia 60 ya ajira katika nchi nyingi za Afrika (ITC, 2018).¹⁰ Dhana isiyo kweli ya ukusanyaji wa mapato ya ushuru ili kuvutia uwekezaji wa moja kwa moja wa kigeni imedhihirika. Licha ya kutoa mapunguzo na misamaha ya ushuru, upunguzaji wa FDI tangu 2016 unaweza

⁸<https://www.afronomicslaw.org/2020/05/22/pandebtmic-potential-impact-of-the-covid-19-pandemic-in-kenya/>

⁹Agizo la Ukandamizaji Jitihada za Afrika kwa Mfumo Mpya wa Kimataifa Timothy Murithi, <https://www.foreignaffairs.com/africa/global-south-un-order-oppression>

¹⁰<https://www.uneca.org/chapter/economic-report-africa-2020/private-sector-africa>

kuhusishwa na kushuka na kuyumba kwa bei za kimataifa za malighafi pamoja na uwekezaji usiotosha katika utafutaji mpya au uliokua na maeneo ya uzalishaji wa mafuta.¹¹

Katika **KUTAFAKARI UPYA** utaratibu wa kiuchumi wa Kiafrika unahitaji harakati tofauti na uzalishaji wa bidhaa za msingi na mauzo ya nje. Inahitaji kukomeshwa kwa mbinu za kubadilisha soko ili kuvutia uwekezaji. Na inahitaji mbinu inayoongozwa na serikali ambayo inazingatia maendeleo ya ndani ya bara na watu wake. Kuthaminiwa kwa wazo hili kunathibitishwa na kudorora kwa uwekezaji wa kigeni wakati utimilifu wa faida ya chini unaonekana kuwa na athari ya moja kwa moja kwa bara letu na watu wetu. Inatiwa nguvu zaidi tunapokubali utaratibu wa kimataifa unaozingatia sheria haujatimiza maslahi ya Afrika. Kinyume cha hayo, imehifadhi hali ilivyo ambapo mataifa makubwa makubwa duniani yanaweka nafasi zao za kutawala ulimwengu wa Kusini na Afrika haswa.

KUPANGA UPYA – Nini kinatokea Mataifa ya Afrika yanapokutana?

Maono ya Kiafrika ya utaratibu wa kimataifa yataegemezwa kwenye kanuni ya usawa na haja ya kurekebisha makosa ya kihistoria. Utamaduni wa kisiasa na kitaalamu wa Afrika unatokana na tajriba yake kama bara la kutafuta uhuru, likipata ushauri kutokana na mapambano ya kupinga ukoloni na ubaguzi wa rangi. Msisitizo huu wa kujitawala uko wazi katika kazi ya serikali nyingi za Afrika kuendeleza maendeleo ya kiuchumi, ambayo ndiyo njia kuu ya uwezesaji. Umoja kati ya mataifa na jamii za Kiafrika ulisaidia kuendeleza kampeni dhidi ya ukoloni na ubaguzi wa rangi katika karne ya ishirini. Leo, mtazamo huo unahimiza AU na Ajenda yake ya 2063, mpango wa maendeleo ambao unalenga kubadilisha bara hili kuwa yenye nguvu kiuchumi. Na ingawa mradi wa Afrika nzima bado ni kazi inayoendelea—na sharti mengi zaidi yafanywe ili kuunganisha utawala wa kidemokrasia katika bara zima—lina mengi ya kufundisha ulimwengu.

KUJIPANGA UPYA kunamaanisha kuchukua udhibiti wa hatima ya wazi ya mtu na kutumia haki yake kuu ya kujiamulia. Katika mfumo ambao kwa muda mrefu umefanya kazi ya kumomonyoa na kudhoofisha uamuzi huu wa kujitegemea, kipindi cha "Mwamko halisi wa Afrika" kinafanyika. Mnamo 2022, [Kikundi cha Afrika](#) katika Umoja wa Mataifa kupitia kwa uongozi wa Jamhuri ya Nigeria waliungana kupitia azimio kuhusu ***"Kukuza ushirikiano wa ushuru wa kimataifa unaojumuisha na wenye ufanisi katika Umoja wa Mataifa."*** Hii ni hatua kubwa kuelekea kuimarisha sauti ya Mataifa ya Afrika kuhusu masuala ya Ushuru kupitia Umoja wa Mataifa; lakini kwa kiasi kikubwa zaidi ilirekebisha mienendo ya nguvu mbali na OECD ambayo inasimamia wanachama wake wa kimataifa wa kaskazini. [Mnamo 2023, Mawaziri wa Fedha wa Afrika](#) walitoa wito wa marekebisho ya kina ya muundo wa fedha duniani na mapitio kamili ya Mfumo wa Pamoja wa G20 wa Madeni. Hii ilikuwa harakati ya kukabiliana na kutofaulu kwake katika kushughulikia mzozo mkubwa wa madeni unaoathiri nchi kama vile Zambia, Ethiopia, Chad na Ghana ambazo bado hazijafaidika na mfumo huu. Wito wa Mawaziri wa Afrika umewalazimu wakopeshaji kama vile IMF na wengineo kuchukua tahadhari ya kutoridhika kwa Afrika katika jinsi mgogoro wa madeni unavyodhibitiwa.

Katika ngazi ya kisiasa, minyororo ya ukoloni inafunguliwa polepole. Licha ya kutokuwa na kiti cha uwakilishi wa kudumu katika Baraza la Usalama la Umoja wa Mataifa, nchi wanachama wa Afrika zimeonyesha kutumia madaraka kimantiki jambo ambalo liliwashangaza wengi ndani na nje ya Baraza la Usalama. Kufuatia uvamizi wa Urusi nchini Ukraine mwaka jana, nchi nyingi za Afrika

¹¹Chapisho: Africa's Pulse, No. Tarehe 27, Aprili 2023: Kutumia Utajiri wa Rasilimali Wakati wa Mpito wa Chini wa Kaboni <https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/9fb2e192-d542-4cb9-a4c7-5a0dc71f6306>

zilikataa kuchukua msimamo mkali dhidi ya Moscow. Mataifa 17 ya Afrika yalikataa kupigia kura azimio la Umoja wa Mataifa la kukashifu Urusi, na nchi nyingi za bara hilo zimeweka uhusiano wa kiuchumi na kibiashara na Moscow licha ya vikwazo vya Magharibi. Kwa kujibu, Marekani na nchi nyingine za Magharibi zimewalaumu viongozi wa Afrika kwa kutotetea utaratibu wa kimataifa "unaozingatia sheria", kuonyesha kutoegemea upande kwa Waafrika katika mzozo wa Ukraine kama usaliti wa kanuni za uhuru. Wakati wa safari ya Kamerun mnamo Julai 2022, Rais wa Ufaransa Emmanuel Macron aliomboleza "unafiki" wa viongozi wa Kiafrika na kuwakosoa kwa kukataa "kubainisha vita kuwa vita na kusema ni nani aliyevianzisha."

KUJIPANGA UPYA kunahusu kujitawala na kupigania haki kwa ukakamavu. [Viongozi wa Kiafrika wanaingia kwenye nyanja za kimataifa si kama wasaidizi bali kama washiriki sawa](#).¹² Huu ni urithi wa Thomas Sankara, ambaye wazo lake lilikuwa kuhusu sera zinazounda utambulisho wa pamoja kwa kuhimiza ushirikiano na kusaidiana ili kufikia malengo makubwa.¹³

KUJIKUSANYA UPYA – Kwa nini Afrika sharti ijali kuhusu tatizo la vyanzo vingi?

Bara la Afrika linakabiliwa na **tatizo la vyanzo nyingi** ikijumuisha athari baada ya janga la Covid-19, dharura ya hali ya hewa, na mienendo ya mzozo wa Ulaya katika ngazi ya kimataifa. Tatizo hili la vyanzo vingi limeongezeka katika ngazi za bara na kitaifa huku deni la nchi, ukali, uimarishaji wa fedha, kutokuwepo kwa utulivu wa kisiasa, na kukosekana kwa utulivu wa uchaguzi vyote vinatishia wakala wa raia wa Kiafrika. Nakisi ya kidemokrasia iliyopo katika muundo mzima wa kimataifa na bara¹⁴ inaathiri haki za wananchi ya kuwawajibisha viongozi na kudai uwakilishi wa jinsi maamuzi yanavyofanywa. Badala yake, raia wa Kiafrika wanawezesha sera za uliberali mamboleo kupitia utozaji ushuru, na pia wanadhoofisha demokrasia na utawala wa kidemokrasia kupitia ada za watumiaji na ubinafsishaji wa huduma za umma.

KUJIKUSANYA UPYA kama Waafrika wanategemea mshikamano na umoja katika pande zote za jamii yetu na ushirikiano wa ndani katika bara, na nje kuelekea kwingineko duniani. Ili kurejesha, ni muhimu kukumbuka kulikuwa na jamii ya Kiafrika iliyopangwa kabla ya ukoloni. Jumuiya hii ilipangwa katika kanuni ambazo leo hii zinachukuliwa kuwa za uwazi, uwajibikaji, utawala, ushiriki na urithi. kisiasa Afrika mifumo na taasisi ziliegemezwa kimapokeo kwenye ukoo na ukoo (yaani, ukoo wa pamoja), ulioidhinishwa na hekaya iliyoanzishwa. Ukoo huo ulikuwa nguvu yenye nguvu na madhubuti ya umoja na utulivu katika Afrika ya kale. Kila ukoo ulikuwa na kichwa chake, kilichochaguliwa kulingana na umri, ukomavu, na uhusiano na mababu. Katika jamii zote za Wenyeweji wa Kiafrika, mpangilio wa kisiasa ulianza katika ngazi ya ukoo au kijiji.¹⁵

Kwa hivyo, kwa **KUJIKUSANYA UPYA** ni ahadi ambayo inakubali mfumo ambao Afrika inaendesha haufai kwa madhumuni yake. Rais Nyerere wa Tanzania¹⁶ ameitaja IMF kuwa ni kifaa ambacho majeshi yenye nguvu katika baadhi ya nchi tajiri huongeza nguvu zao dhidi ya mataifa maskini miongo kadhaa iliyopita. Katika siku za hivi majuzi Rais Ruto wa Kenya na Rais Hichilema wa Zambia wametoa maoni sawa huku uchumi wao ukianza kudidimia kutokana na mzigo wa madeni yao. Masharti ya shabaha yanahitaji kufikiria upya Afrika kama wakala katika mfumo wa kimataifa, badala

¹²[Tazama kutoka dakika 9:19](#)

¹³Zaidi ya "Che wa Afrika": Maisha na urithi wa Thomas Sankara [Tarehe 1 Desemba 2022](#) / [Maabara ya Usanifu wa Historia](#) Na Noah Elazar

¹⁴<https://afrodad.org/covid-19-debt-vulnerabilities-opportunity-to-reform-debt-restructuring-mechanisms/>

¹⁵[Itikadi ya Kisiasa ya Mifumo na Taasisi za Kisiasa za Kiafrika kuanzia Zamani hadi Karne ya Kumi na Tisa](#), [Mwanaume Martin](#)

¹⁶[Macmillan International Political Economy Series](#)

ya kuwa mwathirika wa hali ya chinichini na ya ghasia. Changamoto za sasa zinazokabili utaratibu wa kimataifa wa baada ya vita vya huria hufanya kufikiria tena kuwa muhimu.¹⁷

Jinsi inaweza Afrika **KUJIKUSANYA UPYA** ni kutambua umoja wetu wa kusudi katika mfumo ambao umeibiwa dhidi yetu? Ni kuvunja dari za kibaba na kuthamini jukumu la wanawake na vijana katika bara letu. Thomas Sankara alitambua thamani ya wanawake “... na kazi zao za ndani katika mradi wake. Aliwahimiza wanawake kujunga na nguvu kazi na wanaume kutambua ni kwa kiasi gani wanawake wanachangia katika jamii zao. Kwa kuzingatia kwamba kazi ya nyumbani ya wanawake bado haithaminiwi sana duniani kote, hakika kuna mafunzo ya kujifunza kutoka kwa Sankara. ”¹⁸ Ni kutambua Idadi ya mamilionea barani Afrika inatarajiwa kuongezeka kwa 42% katika kipindi cha miaka 10 ijayo, na kufikia karibu 195,000 ifikapo 2032. Wengi wa hawa watakuwa wanawake na vijana. Nje ya bara, **KUJIKUSANYA UPYA** ni kuchukua fursa ya kuongezeka kwa kutoridhika kwa mfumo wa kimataifa. Kama Waziri Mkuu Mia Motley na Rais Hakainde Hichilema kwa pamoja walisema: **“Majanga ya kimataifa yanayobadilika ya Covid-19, hali ya hewa na njaa vimeonyesha kuwa mfumo wa sasa wa kifedha wa ulimwengu unapungua ...”**¹⁹

Kwa hiyo, ni haraka kwamba Afrika na Waafrika kuendeleza ajenda ya mageuzi ya usanifu wa madeni ambayo inahitaji kwenda zaidi ya fedha. Kwa kuzingatia kuongezeka kwa soko la wadai, nchi zinazodaiwa hazipaswi kufikiria adhabu mara mbili kwa kutaka kurekebisha deni lao au kutafuta kusitishwa. Zaidi ya hayo, kuweka upya jinsi uchumi wa dunia unavyofanya kazi kunapaswa kushughulikia tabia mbaya ya kimfumo ambayo huchochea kufaidika kutokana na madeni, uzalishaji na harakati za mtiririko wa fedha haramu, na kuwawajibisha mawakala wa kibinafsi kwa tabia yao ya udanganyifu ambayo inadhoofisha uzalishaji wa mapato ya kodi na hivyo kujenga msingi mzuri wa madeni.

5. Nguzo za Kongomano

AfCoDD itakuwa na nguzo tatu:

- i. **Kisiasa** – Nguzo hii itazingatia ushiriki na jukumu la Afrika katika deni la sasa na usanifu wa kifedha kama mchukua sheria na mchukuaji wa deni na kuchunguza kujenga makubaliano mapya ya kisiasa kwa usanifu mpya wa deni ambapo ni mtunga sheria na mazungumzo ya deni mtu . Uzoefu wa Afrika katika utatuzi wa deni kihistoria umekuwa wa fujo na wa muda mrefu. Pia itachunguza wazo la mwingiliano wa sera ya kigeni ya Afrika na sera za uchumi, biashara, usalama na jinsi ya kuendeleza mfumo huu wa sera.
- ii. **Utafiti na Dhana** – Nguzo hii inahusu kuchangia maarifa na mitazamo ya kiakili ya madeni, fedha za maendeleo, na mabadiliko ya kimuundo ya Afrika. Jarida la karatasi zilichoguliwa kwa ajili ya uwasilishaji litazinduliwa katika AfCoDD.
- iii. **Uhamasishaji kwa Umma #SisiNdioTuko** – Nguzo hii inahusu ujenzi wa vuguvugu la kitaifa la kiraia kwa njia endelevu zaidi ya mgogoro wa sasa wa madeni. Raia wa nchi zinazoendelea na serikali zao wanahitaji kuchangamkia fursa iliyotolewa na COVID-19 kudai utaratibu mpya wa kutatua deni ambao unashughulikia uhalali, uhalali na uendelevu wa madeni.

6. Malengo - E **katika mazungumzo ya sera na kubadilishana habari na maarifa juu ya jinsi ya kukabiliana na changamoto za kifedha za maendeleo barani Afrika huku kukiwa na mizozo mingi inayolikabili bara la Afrika.**

¹⁷Kuifikiria upya Afrika: Bara katika Mpito na Athari zake kwa Utaratibu wa Dunia, Clement Adibe

¹⁸ibid

¹⁹[Waziri Mkuu wa Barbados Mia Motley na Rais wa Zambia Hakainde Hichilema, 2022](#)

- i. **Wito wa marekebisha ya usanifu wa fedha duniani unaosimamia deni la umma:** Kanuni na taratibu zinazolinda nchi zinazodaiwa dhidi ya wadai wanaofanya faida zinahitaji kuangaliwa upya kwa kuzingatia kusimamishwa, kujadiliana upya, kurekebisha na kughairi. Hii ni pamoja na kuzingatia mabadiliko ya mazingira ya wadai na kuenea kwa njia za madeni zinazopatikana kwa serikali za Afrika. Utaratibu mpya wa urekebishaji wa deni kuu ambao utawafunga wadai wote, wakiwemo wadai wa kibiashara, na ambao utafanya iwe vigumu kwa wakopeshaji wa muda kuzuia utendakazi wa madeni huru.
- ii. **Tafuta suluhu za maana za deni:** Shida za kifedha ambazo serikali za Kiafrika zinajikuta zimo ndani zimezidishwa na athari za muda mrefu za janga la kimataifa la Covid-19. Shinikizo la ulipaji wa deni huku mapato yanayopungua yanalazimisha serikali za Kiafrika kufanya biashara ili kuwalinda raia kutokana na janga hili ili kuwalipa wadai. Kuunga mkono pendekezo la Mkutano wa Umoja wa Mataifa kuhusu Biashara na Maendeleo kwa Mamlaka ya Madeni ya Nchi Zinazoendelea ambayo itasimamia kusimamishwa kwa muda kwa kina.
- iii. **Wito wa kufungwa kwa uvujaji wa fedha :** Umoja wa Afrika unahitaji kuzingatia kufunga uvujaji wa fedha ikiwa ni pamoja na kushughulikia mtiririko wa fedha haramu, na kuunga mkono mipango inayochochea uhamasishaji wa rasilimali za ndani ili kupambana na janga hili. Suala la Mtiririko Haramu wa Fedha, Madeni, Maficho ya Ushuru, na utamaduni mkali wa ushirika; na Ubinafishaji wa maendeleo ni suala linaloongezeka. Inakadiriwa Afrika inaweza kupata dola bilioni 89 kila mwaka kwa kuzuia mtiririko haramu wa kifedha. Hali ambayo inasimamia fedha za kimataifa ina mwelekeo potofu, huku mtiririko wa fedha haramu ukiwakilisha wizi maradufu: unyakuzi wa fedha ambao pia unaibia mabilioni ya maisha bora ya baadaye.

7. Umbizo

AfCoDD itafanyika ana kwa ana na kutiririshwa moja kwa moja kwenye majukwaa yetu yote ya mitandao ya kijamii.

8. Ratiba za nyakati

AfCoDD itafanyika kwa muda wa siku 3 kati ya tarehe 30 Agosti na 1 Septemba 2023 huko Dakar, Senegal; na itawasilishwa kama mkutano wa mseto wa kimwili na wa mtandaoni. Kwa habari zaidi, tafadhali wasiliana na John Oduk john@afrodad.org na Aurore Sokpoh matukiocoordinator@afrodad.org

-MWISHO-

i

ⁱⁱNchi za Afrika Kusini mwa Jangwa la Sahara zinakopa pesa ili kukabiliana na janga hili. Lakini kulipa madeni hayo kunamaanisha kubana matumizi baadaye - na kupunguzwa kwa huduma za afya [itaumiza wanawake zaidi](#).

ⁱⁱⁱJanga la kimataifa la Covid-19 lilikuwa [mshtuko usio na kifani](#). Mgogoro wa kiafya ambao ulifunga mfumo mzima wa uchumi na biashara wa kimataifa kwa karibu mwaka mmoja; mgogoro wa kiafya unaendelea [kuunda upya binadamu](#) asili [hali ya kijamii](#); mgogoro wa kiafya ambao umeonyesha [maneno ya kisiasa](#) hufanya kile inachosema kwenye bati 'sikiliza maneno yangu lakini usione matendo yangu'; na shida ya kiafya ambayo [waziwazi](#) hamu isiyotosheleza ya [faida, usawa, na nguvu](#).

^{iv}<https://www.theguardian.com/technology/2021/may/04/amazon-sales-income-europe-corporation-tax-luxembourg> Makala haya yanaonyesha jinsi usanifu wa fedha wa kimataifa unavyopotoshwa kwa kupendelea mashirika ya kimataifa, na jinsi faida juu ya watu inavyotawala nyanja ya sera za kimataifa.